

jelinka.hall@varmdo.se
lars.fladvadl@varmdo.se

Tjänsteskrivelse

GUSTAVSBERG 1:180 : Hantering av dag- och lakvatten i området mellan Ekobacken och Farstaviken

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden besluta att

1. Utse bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämndens ordförande Lars-Erik Alversjö (M) och andre vice ordförande Birgitta Rynnert (S) till styrgrupp för utredningen om hantering av dag- och lakvatten i området mellan Ekobacken och Farstaviken.
2. Förvaltningen ges i uppdrag att initiera samverkan mellan berörda verksamhetsutövare, fastighetsägare för att kunna presentera förslag till hur dag- och lakvatten i området ska hanteras. Kontakter ska även tas med berörda närboende.
3. Beslutet förklaras som omedelbart justerat.

Beslutsnivå

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanfattning

Från områdena kring Villeroy & Boch (V&B) tipp på Ekobacken och JMs upplag av krossade bergmassor leds dag- och lakvatten i ledning och öppna diken till Farstaviken. Dag- och lakvatten som vid behov ska renas för att inte orsaka problem. I och med att föroreningar upptäcktes i diket strax norr om tippen har Värmdö kommuns bygg, miljö- och hälsoskyddsnämnd utfört tillsyn. Utredningar om vad som är tänkbar källa och vad som behöver åtgärdats har inletts.

Värmdö kmmun har med utgångspunkt från ansvaret för samhällsbyggande och miljö initierat ett samarbete med Villeroy & Boch samt JM som

verksamhetsutövare och markägare. Målsättningen är att finna en gemensam lösning och vidta åtgärder så att det dag- och lakvatten som når Farstaviken inte medför en negativ påverkan på vattenkvaliteten och sedimenten.

Arbetet delas upp inom kommunen för att hålla isär utrednings- och tillsynsuppdrag.

Bakgrund

Tippen vid Ekobacken etablerades redan på 1940-talet och var inledningsvis en allmän tipp för samhället och fabriken. Tippen har efter hand kommit att bli en ren industritipp för restprodukter från Gustavsberg AB porslinsstillverkning.

I samband med tillsyn och tillstånd 1986 påpekade länsstyrelsen att fabriken borde utreda hanteringen av lakvatten. Frågan aktualiserades åter i länsstyrelsens beslut om att tippen ska avslutas 2008-11-06.

V&B inleder avslutningen genom täckning av tippen med gummiduk och massor. Länsstyrelsen beviljar V&B uppskov med rening av lakvatten till 2015 för att utredningar pågår. På våren 2016 upptäckts en vit fällning i dagvattendiket längs Idrottsvägen vid bussfällan. Orsaken till fällningen är oklar, men den leder till att provtagning och utredningar påbörjas. Analyser visar på halter som överstiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning för kobolt, nickel, zink och kvicksilver. Dessutom fanns förekomster av bly och koppar som överstiger riktvärden för känslig markanvändning. Man fann även flera andra metaller bland annat uran och arsenik.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden förelägger V&B att till senast 2019 vid behov ordna rening av drän- och lakvatten för att inte orsaka negativ påverkan på vattenkvalitet och sediment i Farstaviken, som diket leder till. I samband med att en reningsanläggning och eller markfilter utförs ska en anmälan göras. Vidare ska en oberoende sakkunnig kontrollant utses.

Boende i Farsta Slottsvik har reagerat på utsläppen och kräver omedelbara åtgärder. Man har ordnat möten och en hemsida; www.stängröret.se. Farsta Slottsviks samfällighetsförening har i skrivelse 2018-02-20 till kommunen krävt att utredningar och åtgärder vidtas omgående. Värmdö kommun har 2018-02-22 svarat föreningen att utredningar pågår samt att V&B ska vara klara med åtgärder senast 2019. Skälet till tidsfristen är att det ska vara möjligt att välja passande åtgärder satt i relation till omfattningen på lakvatten och föroreningar efter att sluttäckningen är helt genomförd.

V&B anlitar Tyréns för utredningar och JM uppdrar till sina miljöhandläggare att ta prover på dagvatten från områden med upplag av krossmassor.

Ärendebeskrivning

Värmdö kommun tillsätter i april 2018 en utredning för att i samverkan med V&B samt JM kartlägga vart dag- och lakvatten uppkommer och hur det avleds. Målsättningen är att i samverkan initiera åtgärder som leder till att en korrekt hantering av dag- och lakvatten kommer till stånd.

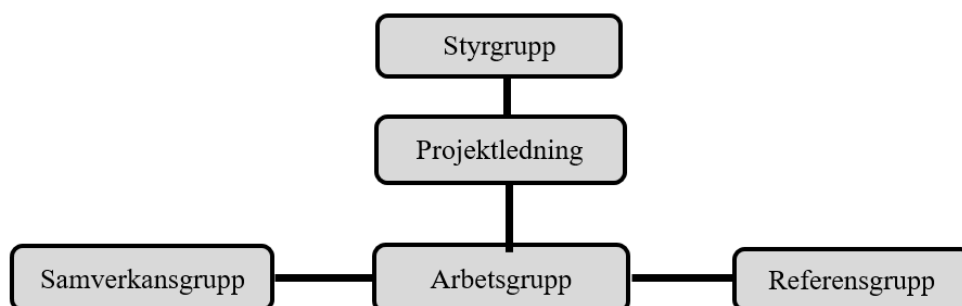
Utredningsarbetet läggs upp i en kartläggningsfas där parterna slutför de undersökningar och utredningar man initierat. Därefter genomförs en gemensam analysfas där slutsatser dras av vad som är viktigt att åtgärda samt vilka metoder som är miljö- och kostnadseffektiva. Slutligen tas ett förslag till åtgärder och en handlingsplan fram som vardera parten förankrar i sin organisation. Med detta som grund sluts ett avtal om genomförande av de åtgärder som aktualiserats.

Utredningen om hantering av dag- och lakvatten i området mellan Ekobacken och Farstaviken leds av en styrgrupp som föreslås utgöras av ordförande och andre vice ordförande i Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden. Projektledaren är föredragande i styrgruppen.

Arbetet genomförs i en samverkansgrupp med företrädare för Villeroy & Boch, JM och kommunen. Kommunen har en intern arbetsgrupp med handläggare från Bygg- och miljöavdelningen, VA-enheten samt Tekniska driftsavdelningen som leds av Lars Fladvad, projektledare.

Inom kommunen kommer utrednings- och tillsynsuppdragen att hållas isär för att det inte ska uppstå jävsförhållanden, genom att bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämndens personal som svarar för tillsyn inte också svarar utredningen.

Berörda närboende inbjuds att delta i en referensgrupp som ges kontinuerlig information om utredningsarbetet.

Bedömning

Utredningen beräknas kunna lämna en rapport med förslag till åtgärder i slutet av 2018. Slutligt ställningstagande till åtgärder kan presenteras först under 2019 i och med att den tidsfrist som Villeroy & Boch fått i delegationsbeslut 2017-06-01 löpt ut och slutligt ställningstagande till föreslagen lösning kan tas baserat på de flöden av dag- och lakvatten som då förekommer och ska åtgärdas.

Ekonomiska konsekvenser

Kartläggningar, analyser och utredningar bedöms kunna bekostas av respektive part. För kommunen rör det sig om ersättning till konsulter som kommer att behöva engageras i kartläggnings- och analysfasen samt kostnader för eventuell juridisk hjälp som krävs i samband med upprättande av avtal med mera.

De investeringar i reningsåtgärder och eventuell sanering som det kan komma att bli tal om ska bekostas av den verksamhetsutövare som förorsakat föroreningen

och därmed skador. Fördelning av kostnader för renovering och eller uppbyggnad av system för avledning av dag- och lakvatten ska även de fördelas mellan berörda verksamhetsutövare och fastighetsägare.

Konsekvenser för miljön

I nuläget sker utsläpp som påverkar mark- och grundvatten i det område som berörs av avledningen av dag- och lakvatten. Omfattningen kommer att klarläggas i de kartläggningar och analyser som ska genomföras. Med de åtgärder som kommer att presenteras bedöms påverkan på närmiljö, recipient och bottensediment att landa på en nivå som inte kommer att öka påverkan på vattenkvaliteten. Eftersom det rör sig om långsamma förändringar kommer ett kontrollprogram och en kontinuerlig och långsiktig uppföljning att krävas, vilket också ingår i det beslut som fattats i frågan.

Konsekvenser för medborgarna och barn

I nuläget skapar utsläppen av vissa föroreningar oro och irritation för att det inte är klarlagt vem som bär ansvar och vad man kommer att vidta för åtgärder. På hemsidan www.stängroret.se har man sammanställt en lägesbeskrivning.

Informationsmöte har ordnats och ska följas upp med ett nytt möte i vår.

Om utsläppen fortsätter och sker i öppna diken och ut på ängsmarker kan risk finnas att barn vid lek kommer i kontakt med ämnen som har en oklar påverkan på människors hälsa. Det är därför viktigt att utsläpp kontrolleras fortlöpande och att åtgärder omedelbart vidtas för att förhindra risk för mänsklig exponering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samverkan inom berörda sektorer. I det fortsatta arbetet kommer även berörda verksamhetsutövare, fastighetsägare och andra sakägare att involveras för att alla ska ha kunnat komma till tals och lämna synpunkter.

Sektor för samhällsbyggnad och tillväxt

Lars Öberg
Sektorchef